

ВХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Тільки до Ресторану й Каварні „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“
Смачний і здоровий обід, — ціни дешеві. — **ЩО ДНЯ КОНЦЕРТ.** 355 1-4 Українська Управа Ст. Зілинський і Сп.

Львів, 24 вересня 1929.

В статті „Перед бурею?“ вказували ми, що польські опозиційні партії є розбиті, що всі важливі позиції захопив санашинно-урядовий табір, що в таких умовах скликання конференції має особливий смак і робить неминучими всілякі несподіванки. Ми вказували, що проурядовий табір, лаштуючись до дальшого наступу на розбиту опозицію, хоче нащупати її плями і пригтовитися на диверзію. Участь марш. Пласудського в задуманій конференції має на меті „подрозити і придавити опозицію, вивести її з рівноваги „досадними“ словами та осмішеною, заляканою і дезорієнтованою пунтні на бистрі халявизаційних подій“.

Коли „Роботник“ взяв за саницію-урядовий
габар вивісити білий прапор, то саниція домагач-
ся повного піддання опозиції, себ-то фактич-
но ліквідації останків парламентарно-демокра-
тичного режиму. Після ствердження конечности
співпраці виконавчої влади із законодавчими у-
становами, спершу виступили керівники міністер-
ства скарбу полк. Матушевський із заєсуванням
основ підготовляваного бюджету. Водночас го-
лова клубу ББ. полк. Славек звернувся до про-
відників посольських клубів з пропозицією від-
іти спільну нараду для обговорення праць сою-
му над зміною конституції. В своїй „журналі“
вас. Славек помінив клуби український і біло-
руський — мовляв, тому, що представники тих
клубів заявили свою незаінтересованість впу-
трінню-польських справами. Полк. Славек вка-
зує на безсвітничий проєкт зміни конституції та
на проєкт трьох помірковано-лівих партій: пепе-
сієць, англоєвсьція і Халоського Сторонництва.
Він апель головни проурядового клубу названо
безцвє, які то законодадні установи має на душі
урядовани комунікат, а саме не теперішній сойм
і сьмат, тільки майбутні установи, які будуть ви-
слідом зміненот конституції. Апель полк. Славєка
є так тактичний способом, щоб в той чи інший
спосіб витягнути польські й меншество-благоня-
дні клуби в дискусію, щоб їх примусити до
розмови на тему зміни конституції, щоб ви-
значит показати їх безцвєтність і безсвітність та
їм способом відвернути увагу громадянства від
дотеперішніх „санацієних“ оспєг і суцільним
фронтм заобути перелєгу над ними. А все то
пропечатанє марш. Пасудєвський своєю стєтєю
жестує:

запитав, чому маю завдячувати його відвідині, розпочав він від довгого, дуже незручно сконструйованого опису незвичайно розпучливого стану краю під осямком фінасовим, економічним і господарським. Коли ж я був наївний, аби дуже, дуже легководушний, то я міг би попастися у велику розпучку за приводу близької повної руїни Польщі та її з того приводу згуби. А описав завважив, що після свого повороту із закордоню, помітив у соціалістичному таборі велику зміну, яка у змістовлюється в тому, що багато з його партійних товаришів, досі неприхильно до уряду настроєних, стає його прихильниками і не хоче далі вести тактики безплідної опозиції. Далше зававажив, що після з'їзду „Визволення“, де не вибрано до управи партії асіх рішучих ворогів уряду — при тому агадав п. Тугута — не можна не бачити також і в тій партії якісь переміни, аналогічно до того, що попередньо говорив про соціалістів. Як висновок із того, з чим явився у мене, висловив свою гіпотезу, що може той стан дає можливість створити постійну парламентарну більшість, зложену з Безп. Блюку та соціалістичної партії і „Визволення“. На його думку — це усунуло би різні недокладності польського державного життя”.

Марш, П'ясудський відіслав п. Дашинського з тією пропозицією до прем. Світальського і до полк. Славєка. Справа затягувалася до вересня, коли то за спонукою марш. П'ясудського уряд постановив в неофіційній розмові ствердити, чи «та зміна, попередньо заповіdana п. Дашинським, має яку-небудь раціональну основу і чи можна рахувати на яку-небудь річєвість якої-небудь дискусії».

Таким чином марш. Пілсудський вніс на ринок старого парламентарного лаяса Дашинського, здер маску з опозиційності пелісвідів і визначення та казав, що їх співпраця з проурядовим табором є можлива аж після відповідного "очищення". Дискусія над бюджетом мала ствердити, чи опозиційні "поправилися", чи аступили на шлях річєвості та чи є відповідно підготовані до зміни конституції по лінії бєстичного проекту.

Ось так санітарно-урядовий табор зручно і підступно перейшов від конєчності до конєнтричного наступу, препогано намазавши фізіологію опозиції.

Димісія М. Фрункіна.

З Москви повідомляють, що пішов у відставку асистент народного комісара фінансів СРСР — М. Фрумкін. З цього уряду звільняє його Центральний Виконавчий Комітет СРСР. Фрумкін від 1904 р. був у більшовицькій організації, а від 1918 р. займав у Москві уряди члена колегії народного комісара продовольчих справ та заступника наркомінторгу.

В листопаді минулого року Фрумкін опублікував сенсаційний лист до центрального комітету партії, в якому твердив, що все селянство проти більшовиків і що тому вони мусять піти на уступки. Він висловився зате, щоб влада не відштовхувалася в економічне життя села й не перешкоджала утворенню великих господарств¹. Тези свого листу Фрумкін боронив також на партійних зборах. Фрумкін твердив, що годі заводити примусово соціалізм на селі, і що треба відмовитися від лєнінізму та марксизму. Тоді проти Фрумкіна дуже гостро виступив Стадін, який обвинувачував Фрумкіна, що він пропагує «праві ухили».

110 грамів мяса денно.

Кореспондент "Берлінер Тагеблят-у" телеграфує у Москві, що там тепер установлено норму їжки, а саме 110 грамів м'яса разом з кістками на голову населення. Чорноробочі одержують 200 грамів. Одна родина має право одержати не більше, як 15 цент на місяць.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“
уділяє позички на догідних умовах лише
тому, хто обезпечує свої будинки в 1/3
часті, а движимості на повну вартість у
Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

(Вид частного корреспондента.)

Луцьк, 18. вересня 1929

Найчисельнішим і найбільше рухливим містом на Волині є Рівне. Однак Рівне не є тим містом, де виховуються майбутні форми життя української Волині, де вагається її доля, де перекручуються сили, що намагаються злобути собі влада на вирівняння цієї долі.

Цим містом став менше чисельний, стародавній Лущеськ, який славився ідеями осередку Волині. Ще недавно більш активні українці різних таборів намагалися зав'язати осередки місцевого життя по інших містах: у Рівному, Дубні Ковалі, Володимирі. Та Лущеськ узяв гору, привернувши собі історичну роль величеського осередку. Багато на це склалося причин, а між іншим — нова залізниця Лущеськ-Львів.

Ідейно-осередковим становленням Луцька по-яснюється той факт, що Луцька найчастіше фігурує на сторінках часописів, що вказує з його мурів лунає розголос внутрішньої боротьби в національному таборі.

І дуже помилявся той, хто гадав би, що все те, що допівняє до широкого світу в Луцьку, є відгомонам якоїсь особистої боротьби між поодинокими особами. Ні! Луцька полії є подіями цілої Волині, бо тут, як у фокусі, зображається проміння з цілої Волинської землі, а навіть зноса колоїдів з

В ця боротьбі, якої непероміслили не тільки для української еміграції в Європі і Новому Світі, але для певної частини українців Галичини, твориться те користо, по якому має потекти українське життя північно-західних земель.

Бороться ця лише зачалася. Зміцнюють її ті політичні сили, що їх перекидають до Луцька різні табори: польські санатори перекинули сюди з Варшави "Укр. Ниву", а селянсько-адміністративні — свій політичний осередок на чолі з послом Сеніком.

Між цими двома таборами, які мають своїм завданням спійняти ці національні процудження українських мас та їхню національну культурно-освітню й економічну роботу, однієї-ся табор українських національних з тими масами, які вони вже встипли в деякій мірі організувати.

Крім зазначених двох антинаціональних таборів, є ще дрібніші загоони: сільроб-правниця, радикали, русотили, сільсоюз в особі посла Серветника, поодинокі гетьманці.

Всі ці політичні сили ступають стремляючись до своєї сили в Луцьку. Тому то на луцькій полі і слід згадати, як на полі Волині.

11.

Під цей час найпохлибіше звучать вигук боротьби між двома частинами колишнього єдиного національного табору: незалежницькою й тріумфальною, створеною санаторами.

Табори соціалістичних і русофільських сто-
ять осторонь цієї боротьби, використовуючи її
для своїх цілей та скріплення. Лише час від часу
думкою обігріє в їхнього боку національних по-
зицій і то з гармат грубого калібру. «Нове Жит-
тя» або «Сель-Роб» гукне: «ундо-петардирсько-
фашистська угода!» — і замовкне. На змину
«За Свободу» пустить фашетерку про «русскія
народ» та українців у дашкав, зробить реверанс
у бік українців без запобіг. Богуславського, на-
таким кому слід на «сепаратним» українців і то-
прихити. Радикали про хрупін практично мо-
влять, щоб їх не заважали, а вони вже і прила-
дують.

час когось обстріляти, то або крем'яницьких унівців або інспекторат РСУК-а.

Як бачимо, удари з боку українських соціалістів і москалів дуже обережно обминають хрунів і вважають за вигідніше обстрілювати табор українських незалежників, який в останньому часі прийняв на себе весь татар борець за національне існування українського народу проти посягань денационалізаторів ріжних мастей.

На диво, між таборами соціалістів з одного боку й хрунів та русоталів — з другого боку — боротьби майже не спостерігається.

І треба визнати, що ця тактика не є зла. Санация не має підстав бути незадоволеною, а це може мати добрі наслідки в майбутньому, як, наприклад, при виборах. Та й „Укр. Нива“ ізолі похвалити, назвавши соціалістичні слова „світими“. Добре це й з того боку, що як, наприклад, на Дубенщині селяноб-правниця легко дістає дозволу на віча там, де урядовцям ніяк не вдається.

Щож до москвофілів і росіян, то ті з хрунями не сваряться. В газеті „За Свободу“ і в міжнародній армії вони за Богуславського стоять го-гою, а за це на Волині мають у певній мірі вільну руку. А іноді спадають на них і деякі благодаті: гальмується справа українізації церкви й затримуються в ній російський дух; у той час, коли заривається в Дермані жіночу гімназію, що ста-чала на шлях українізації, росіяни в Луцьку дістають концесію на відкриття російської початкової школи й т. д.

Зі сказаного вище ясно, як уложилися на Волині політичні сили та які тактики під цей час вони притримуються. Ясно також, у яких умовах змушений вести свою працю незалежницький табор.

III

Але хтож такі ці незалежники? Це не хто інший, як просвітяни, кооператори, ріжного роду культурники й нарешті звичайні селяни-хлібороби.

До них належать: унівці, безпартійні націоналісти-інтелігенти й безпартійні, національно настроєні селянські маси, що тягнуться до української культури й організації в кооперації та „Сільському Господарі“. Іноді до них пристають і зовнішні радикали.

Назва незалежники з'явилася випадково.

В ті часи, коли на Волинь кинуто „Сподем“, ріжного роду польські кооперативи, й сільсько-господарські організації; коли були напружені всі сили, щоб витягнути до цих організацій наші маси й підпорядкувати їх чужим національним впливам; коли форсували думку, що може бути лише одна польсько-українська школа, одні злізлі кооперативи, просвіти (домн людей), політичні партії, а навіть і церква (урядова унія) з священниками українцями, а єпископами поляками, — власне в тім часі наші інтелігенти, а з ними й маси, зорієнтувавшись до чого це веде, кинули гасло:

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Історичні й воєнні повісті.

VI. „Перед навалю“.

Це повість, писана в притиснених, стриманих тонах. Купчинський, що має природний гумор і має його аж стільки, що може ним заробляти, лишив його за дверима, коли має сісти за повість зі стрілецького життя. Цей сюжет видавався йому заманито святошним і за сумним.

Добре знати, що така повість писана не під впливом глибокої внутрішньої спонуки, а чисто зовнішньої: на замовлення видавців. Автор наших історичних повістей є так само як Купчинський багато розумніший, талановитіший й цікавіший, ніж їхні твори. Вони пишуть їх одним кінчиком своєї душі, не розбудивши підчас писання ніякої глибокої риси свого живого „я“, що навіть у буденщині вмів реагувати на її прояви оригінальніше, ніж герої їхніх творів.

Купчинський хотів у своїй повісті зробити свого героя кияноб-простим, сирим, майже Чеховським типом. Він не любить дуже крикливих, патетичних слів і великої скільки ріжноманітних колорів. А в тім він зустрівся у своєму описі а моментом, супроти якого треба було рішитись: чи змалювати російський наступ на Галичину як картину аймикової метушні й жаху — чи глянути на цей бійний зисом сатирика?

Автор цього вибору не зробив і вся повість задомалась у формі й ідеї. Й герой Зварич має половину (а може й три четвертини) симпатії автора, а одночасно він такий порожній і такий байдужий, що міг би стати сатиричним зразком галицького рутенця. Нежданий наїзд московської армії на Галичину — це був для 99 проц. української інтелігенції удар, від якого, здавалось, валься П світ або бодай світогляд. Мирні громадяни по містах і містечках переживали трагедії,

— Все окреме й незалежне: й освіта, й культура, й кооперація, й сільське господарство, й народний грім. Все своє, українське, незалежне від чужої волі, кинені чи примх. Це й є волинське незалежництво.

Проти цього „незалежництва“, що прямує до збереження відрубності української культури, а значить і до окремішності української нації, тепер і спрямовані всі сили санації як безпосередньо так і за допомогою хрунів. Незалежники виходять зі становища, що всяка уніфікація чи то на ґрунті культурному, чи то на господарському, чи нарешті — церковному веде до одного й найстрашнішого — до денационалізації.

І ті, що поборюють це культурне, господарське й церковне незалежництво, самі розкривають свої денационалізаційні плани. А ті українці, що допомагають поборюванню цього незалежництва, як група інак. Пилипчука — „Укр. Нива“, свідомо чи неспівомо працюють для денационалізації своїх братів.

Українські незалежники ведучи лінію окремішності української культури, господарства й церкви, прийняли цей термін ще й з психологічних міркувань: все, що є залежне від сторонніх чинників, грошей і опіки, як „Світла“, субвенціоновані мішані кооперативи, каси, хори, групи й т. д. — все валиться та вмирає; і навпаки, те, що створене незалежними зусиллями самих мас, живе й росте. Отже, лише в цій духовій незалежності громадської творчості є джерело життя й запорука розвитку.

Значить — і гарантія національного самозбереження. А значить, нарешті, й забезпечення від денационалізації. Сила незалежної культурної й економічної самодіяльності є зрозумілою не тільки для українських незалежників, але й для противної сторони та для її помічників з українців.

І тому власне контра незалежництву висунуто ідею співжиття, а хрунівському таборові наказано залишити тимчасово всі політичні групи й бити лише по „незалежниках“ та по тих українських установах, які відмовляються й від допомоги, й від опіки, й від любови п. Волошинського.

В яких-же формах виявляється це „співжиття“? В. Островський.

Новий американський банківський трест.

Незабаром має повстати в Злучених Державах новий велитенський банківський трест. Ріжні фінансові інститути хотять закупити за 400 мільонів доларів більшість акцій 15 великих банків у стейті Нового Йорку. Дальні 500 мільонів доларів мають бути видані для закупки акцій банків по інших федеральних стейтах. Крім того буде заснований в Новому Йорку новий банк з капіталом 100 мільонів доларів.

супроти яких найбільше міщанська душа находила в собі на мить геройський жест, а люди з незапам'яненою честю ставали неждано плазунами й падаюками, щоб рятувати власне життя або своїх близьких.

Навіть подиху цієї атмосфери нема в повісті, що має грізний заголовок „Перед навалю“. Зварич і його товариші йдуть на війну як на прогуляку. Такий погляд на війну є дуже характерний для настроїв нашої тодішньої молоді, яка не здавала собі справи з того, що діється поза австрійською Україною. Коли так воно було справді, то з такого „світловідчуження“ можна би добути дуже своєрідний малюнок духового стану нашої інтелігенції в Галичині. Тимчасом Зварич бачить лише звичайні вуличні картини, які бачили й мирні громадяни; його дискусії з товаришами є дуже мало цікаві, а трагедії поодиноких членів рідні не ріжняться в своїм малюнку нічим від звичайних подій, коли хтось умирає або йде до в'язниці.

Та що дивніше: Зварич починає живіше думати хіба в тих моментах, коли згадує свою Наталку. Лиця його товаришів оживляються тільки в двох випадках: коли вони починають співати стрілецькі пісні або сподівалися „каву“. І лише у сценах „співу“ стиль автора стає теплішим, поетичнішим. Во зрештою в усіх повістях не почувалося ніякого зусилля, щоб надати йому енергії, ритму, коліру; вона писана втомленою, недбайливою рукою.

„Галерія“ п'ятих осіб невеличка, принагідна; ніодна із тих осіб не має якоїсь індивідуальної фізіогномії, оригінальної думки — так, немов би автор хотів зумисне дати картину загальної сирини й отупління в середовищі, над яким навис воєнний хмаролім. Маємо враження, що інколи вистачило би одної зовнішньої рефлексії, одної викривленої риси в переднім портреті й автор міг би був піти слідами Гасека: дати на зразок пригод Швейка справжній памфлет.

Цими днями у каварні сіліло нас аж десять

На господарські теми.

Добродійність та інтерес.

З нагоди статті М. Творицла.

II.

Поглиньмо на нашу кооперацію. Нарікають у нас, що товар у багатьох кооперативах дорожчий, як у приватного підприємця. Постає питання: чи в інтересі, треба би в кооперативах не купувати, бо в інтересі покупців є дістати дешевий товар. Кажеться у нас, що українські ремісники дорого чи лихो працюють. Інтерес публіки вимагає би бойкотувати таких українських ремісників. А який тому всьому кінець?

Бачимо з того, що мінма тайна успіху — інтерес веде аж до висновків, які годі нам приписати чи в практиці приновирити. Автор мабуть сказав би, що в такім разі ні банк, ні кооперативи, ні ремісники не розуміють свого інтересу. Але так воно не є. Банк знає гаразд, що вищий відсотків дати не може, якщо має приватний рентовно. Кооператори і ремісники знають свій і чужий інтерес, але або їм бракує відповідного уміня продавати чи працювати, або не мають капіталу і тому працюють гірше чи дорожче, як конкуренція, меткіше чи економічно сильніше.

Дотепер бачили ми, що крім капіталу треба уміня господарювання. Не в гріхом будувати на добродійності, але гріхом нашим є, що починаємо щось, не маючи ніяких певних даних про добродійність, не маючи декларацій чи невелид добродів щодо висоти їх жертв чи податків, не маючи взагалі нічого певного про найважливішу справу, а саме фінансування установ від чого залежить її доля. Гріхом нашим є, що „трохи“ випросимо, „трохи“ позичимо на чужу обіцянку (замість векселя), а решту витягнемо наkonto „якось то буде“ — і пускаємо установу в рух. В самім зародку є така установка невідбала до життя. Але й приватне підприємство стріле подібна доля, якщо воно із замалим власним капіталом затягне лихварські позички і не є економічно ведене. Бачимо, що не в добродійності чи інтересі, але в уміні добре господарити лежить точка успіху.

А ми, на жаль, не вміємо як слід господарювати. І звідси нарікання, що й це недобре і те лихе. Не вміємо господарювати навіть тоді, як жертви плинуть. Не використовуємо добродійності, але надумуємо чи зловинаємо її. Звертаємося до неї без перерви і без пляну. Автор має рацію, що „на все ми хочемо збирати жертви“. Таке оподаткування веде до негодуювання оподаткованих і до невадх установ, залежних від жертвенності. Щоб німецькі міста не астигали надмірно заграничних позичок (коже думає, що його потреби найбільше некучі), створили німці установу, яка рішала про затягнення таких позичок. Якби ми були адисциплінованою

осіб „причасних“ до каламаря і спільно розбирали питання: „як пояснити факт, що стільки наших інтелігентів було на війні й бачило П, брало участь у революційних подіях, а так неможливо мало є в нас книжок, що давали би барвисту картину нежданих подій, конфліктів, ситуацій і перипетій?“ І деякі погодилися на таких розясненнях:

1. Наші старші письменники реалістичної школи не вірили своїй увазі; вони записували рисочку за рисочкою, подробицю за подробицею і складали оповідання чи повість як мураві свою хату; у нинішній добі автори довіряють своїй увазі натхненню і гадують, що можна найти в пам'яті безпосередньо свіжість обсервації.

2. Наші старші письменники — подекуди всі — робили в літературі етнографію; для цього вони мали цілу гору матеріалів і літа підготовчої праці. Наші сучасні хотять „робити психологію“ і для цього не мають ніяких матеріалів і ніякої підготовки.

Купчинський, як неонин наш автор, пішов тут по лінії найменшого опору. Жаль, що на цій лінії він не зустрівся зі своїм найближчим приятелем-дорядником: іронічним гумором, якого не мають інші його товариші в цьому роді літератури. Його повість має всі прикмети безпретенсіонального твору у протилежності до тих, де автори стають у позу сурмачів і барабанщиків. Але ця — кажучи по-галицькому — безпретенсіональність нічим не задовольнила ось таких як мої претенсій серед деяких читачів.

Справлення помилок: У вчорашнім фейзетоні є такі друкарські помилки: у П-ій шпальті 18-ий рядок згорі замість „перед ними хід подій“ має бути „перед нами“; у III-ій шпальті, 18-ий рядок згорі замість „відношення до освіти“ має бути „до світа“; 8-ий рядок знизу замість „по-братимства й союзи“ має бути „по-братимства й крові“.

близькій роді Елеазара знову великі доходи

Вже по першій акті викликувало його бурхливо, а при кінці овації приборали просто затримувачу силу. Кольонія не забула свого повожучу силу. — і справді не можна ніяк цього вибачити, — і справді не можна ніяк цього вибачити під кожним оглядом артиста забути... Ми дуже будемо раді, коли почуємо й побачимо цього великого мистця в інших його «шляхетях», прим. у «Рівні» чи «Тангайзери» Вагнера.

У «Stadtanzeiger» ч. 142 читаємо: «До концерту „Вільного Союзу Хорів“ у Кольонії позасяло як соліста М. Менцинського. Так ми мали нагоду послухати цього незабутнього співака, якого голосові вальори все ще такі значущі, а до яких піднесення причислюється його висока музична й людська культура. Ми чули пісні Haas-а, Шуберта, Бергера, Вебера і Брехера (якого „Робітник“ мусів бути повторений), а при кінці оповідання про Рим Тангайзера, у незрівняній інтерпретації. Співак був прийнятий ентузіастично».

„Lokal Anzeiger“ висловлюється ось як: „Радісно, миді відвідати в опері: М. Менцинський гостем. Цей нами незабутній і досі неадаптований артист явився в ролі Елеазара, яку він круче незрівняно і якою ця моїстр-опера бажала на сцені тільки через Менцинського».

Подаруючи отсю тільки незначну частину тих ентузіастичних оцінок із німецької культурно-музичної сфери, радіємо й ми всім серцем великим успіхам нашого артиста-земляка на чужині. Тільки при тім вирине в душі безспокійне питання: Чому цей великий артист все так далеко від нас? Чи не міг би він хоча тепер посвятити частину своєї діяльності на рідній землі, чи то у нас в Галичині, чи на Великій Україні, де — по заповненні невідомого гостя академіка Скрипника — вже й українських оперних сцен працює інтенсивно й постійно?

Подав: Ст. Людкевич.

Один діяч.

Стаття д-ра Володимира Залозецького.

IV.

П. Томашівському належить на західноукраїнських землях першеступно у веденні особистих мотивів і обсяг політично-громадської дискусії. Хай проте не дивується, що для висвітлення методів його полеміки я привололений сити тут і майже персоналія.

В статті п. В. Липинського відте, пі одним словом не атадується, щоби п. Томашівський на своїй діяльності матеріально заробив. Мид тим отвертий лист п. Томашівського переповнений ентузіастичними лайками, що п. Липинський його в тім обвинувачує. Тут відно мавно переслідування і мавно величності у п. Томашівського.

Перша повстала мабуть з того часу, коли п. Томашівський видав брошуру з перерахуванням своїх „доходів“ свого учителя проф. Грушевського. З того часу належить п. Томашівському честь перерахування грошових аргументів в обсяг української політичної літератури і ця ідея на осязі „Die Geister die ich rief, die werd' ich nun nicht los“ так осязувала п. Томашівський, що в її виході бачить і тепер у відношенні до себе.

Так приміром в останній статті „Сучасні авторитети й історичні герої“, констатує п. Томашівський з героїчними самовизначеннями, що „пошлюсь на пера нікого для особистої реклами ще до купини, яке не купить“ („Нова Зоря“ з дня 26. серпня 1929). Знову ж обурюється проти мимих закидів, що він за цілу задоволення і користей політичного опортунізму — констатує тойже самий п. Томашівський в тімже самим отвертій листі, що залившив від 1921 р. за публіцистичне перо — користь моральної та матеріальної з цього не має жадної, і що тому покинув він — п. Томашівський — свою письменницько-публіцистичну працю (пункт 25 оти. листа). Щож до мавні величності, то вона проявляється в тім, що п. Томашівський є глибоко, видно, переконаний, що щось на щось хоче його купити („купити“ й „укупити“ це — пана Томашівський — не все одне!) — мид тим коли цю тому мусів би п. Томашівський доказати!

V.

Кожного, хто знає холодно-вираховану та често інтелектуалістичну владу п. Томашівського, мусить вразити, що у нього при писанні листа до п. В. Липинського „рука еудорожно стискається, а в душі виривається крик“. Причини цієї особливості емоції сади шукати в фактах, які стоять перед очима цієї тієї формальної полеміки, яку веде п. Томашівський. А цими фактами є:

У своєму листі до Гетьманського Центру, писанні у Львові, дня 5. вересня 1929 р. п. Томашівський пише:

„Чому ставиш мене професора в берлінській науковій Інституті для мене, одного з ініціаторів

Інституту було недоступне — се Ви, Панове, будете краще ніж я апати“; потімсь чому я досі не на університетській професурі** в Польщі, то хочу Вам відкрити сей секрет:

Отже знайте, що тут на такі посади мави право тільки лєтлоріші; вони рішають, і кого вони поручать, той, без особливих кваліфікацій — став професором (nomina sunt odiosa) проти кого вони заставляють, тому не поможуть ні подвійні, ні потрійні кваліфікації. А як знаєте, що „напоєрщачіне“ люблять вони гетьманські і довели до того, що хто має марку хоч би тільки Вашого симпатика, того всяка вища кар'єра еспічна, бо ся марка (а чині вини се не було) у тунітних і мушних властє не рекомендація, а напашка... і далі „скажу Вам ще один секрет: Отже ще на поч. 1926 р., незабаром по моїм нещаснім приїзді сюди, мені була пропонована університетська професура за ціну... розриву з Вами, Панове, та служби в У. Н. Р. На жаль, (підчерк. мое) я „політичний спекулянт“ і „реальний політик“, що продаю націю за миску сочевиці, — відмовив. Що більше, навіть по моїй статті у „Н. З.“ з приводу смерті Петлюри, я ще мід доступати ласки в У. Н. Р. і відповілі нагороді з боку уряду, який був згодився написати критичну статтю про „Листи до братів-хліборобів“.

З цих уступів листа п. Томашівського слідує: а) що він хотів бути професором українського наукового Інституту в Берліні; б) що рішуче робив заходи в Варшаві про одержання університетської катедри; в) що він полюбив гру ставляти карту то на одно, то на друге.

Тепер ця гра обірвалася. Залис „судорожне дрявляння рук і крик з душі“.

Потверджує цю доволитність також факт, що в 1927 р. заявив п. Томашівський свою зловільність до гетьманського руху „жорам публіко“ гетьманців у Берліні, що йому зовсім не перешкадало майже рішуче напасти в „Новій Зорі“ на мене і поборювати державний аміст гетьманської Ісольонії.

Тому зовсім не на місці є подяка, з якою п. Томашівський звертається до п. В. Липинського за те, що закликає п. Липинському, він будімо відходити від публіцистичної праці, бо як бачимо в дальших числах „Нової Зорі“, його писання не припиняються. Навпаки думаю, що п. Томашівський повинен подякувати п. Липинському за те, що п. Липинський, адерши з його одної маску, дав йому змогу працювати вже вільно і не кричачись над критикою „Листів до Братів-Хліборобів“ та „робити кар'єру під другою маскою“.

(Покінчення буде.)

НОВИНКИ

— Виставка просвітних видань. Врочисте відкриття виставки українських просвітних видань відбулося дня 22. вересня. Виставка отворена в дні 23. і 24. вересня від 10.—18. год.; в дні 25. і 26. вересня від шкід від 10.—16-01 і в дні 29. вересня від 10.—15. год. в залах Національного Музею, ауд. Мохначького 42. Усі, що бажали би оглянути видання т-ва „Просвіт“ за час 60-ліття ІІ Існування, повинні відвідати цю цікаву виставку.

— Осіння погода. Не зважаючи на всі заповідні свята від 21-го до 23-го, освітній конгрес, на зїзд наших соколіл, на київські перегони і на королів Собіського, дощ не хотів стриматись ще три дні в хмарах, а апад на Львів у такім неприємнім виді, що люди агадали всі прикриті „атрибути“ нової роки року: теплі плащі, парасолі й калюші. Повіяло осіно. Не тільки дощ, але й вітер має всі ознаки негоди, що каже розпрошати із налією на поворот соняшних днів. А може це тільки тимчасовий песімизм під впливом холоду в кімнаті, коли ще ніяково огрівати печі?

— Шкава конфіскація. Поліція конфіскувала „Кобзаря“ Шевченка том. І, част. І, виданого для молоді накладом книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка з поясненнями директора д-ра Миколи Сабата (14 стор.). Так отже Шевченко, якого творри розходяться по цілій Україні, та які й у нас виниши в кількох виданнях, устоїлося у Львові конфіскації по 90 роках. Це було би смішне, якби не було таке сумне. Для ілюстрації подіємо спис поези з цього конфіскованого „Кобзаря“: Причини. 2. Вітре буйний. 3. На вічну пам'ять Котляревському. 4. Тече вода в синє море. 5. Катерина. 6. На що мені чорні брови. 6. Іван Підкова. 7. Топіла. 8. Перебенза. 9. До Основ'яненка. 10. Тара-

*) Про це миде відомо сам п. Томашівський, який одночасно робив заводи в Варшаві про особисті заходи і був азаманий в цілу відому „університетську акадію“ в осязі з д. Романом Сидли-Стоцьким. Притиця моя.

**) Це не відоміше діяльності, бо п. Томашівський є допитом Краківського Університету, при чім його іменування і його достояний родині з гетьманської миде миде обиди хосодолітико незаче.

сова піч. 11. Думи мої. 12. Н. Маркеничу. 13. Тимко-важко в світі жити. 14. Підієм залекю.

— Заява Союзу Українських Купців у Львові В останньому (7.) числі „Українського Купця“ поміщена стаття п. а. „Освідчення і забезпечення“. За зміст статті не може СУК прийняти відповідальності хоч би тому, що кожний українець обов'язаний забезпечуватися на життя в існуючому аскураційному т-ві „Карпати“, а не в чужих т-вах. Стаття попала в чергове число органу лише тому, що редакція не передожила Відставі СУК матеріалу до корекції і число вийшло з друку без відомої і апробати Відставі СУК. — Гр. Галуляк, голова! Дм. Конох, секретар.

— „Сумне явище“. У „Курєрі Станіславівському“ з 22. ц. м. нахолодимо статтю про новий сезон місцевого польського „Театру ім. Молюшкі“. Стаття кінчиться такою рефлексією: „Маємо надію, що ансамбль відповість своєму завданню: польське громадянство також не повинно завестись. Таке сумне явище, як місцеве відвідування українського театру з його оперетками, при одначаснім легковаженні власної сцени, чого, на жаль, були ми свідками минулого року, належить, маємо надію, до неперерисної минушини“.

— Артисти самі управую. Миський львівський театр увійшов у стадію нової провізорії. Театральна комісія рішила віддати його покищо з управу самих артистів на їх власний ризик, з тим, що лістають одноразово допомогу 5000 зол. Одначасно громада м. Львова розписує конкурс на аренду миських театрів, які передасть в управу негайно.

— Річні вістки. Мешканці польського надморського села Гель роблять у міністерстві заходи, щоби признати його місцевкою, який воно було ще в 1348 році. — У Турецькій сильній землетрус знищив багато доміл у містах Сивас і Гумушанке; є також убиті. — Набільший звільничий двірсь у Німеччині вибудований після війни відчинили цим дніми в Кенігсбергу. — Франц кардинал Дюбуа амирає. — У Стокгольмі почалися наради 7-го міжнароднього конгресу опіки над дітьми. — Статистика Ліги Націй стверджує, що під опікою ІІ комісаріату для вітканів є в Європі, Китаю й Японії (крім Америки) мільон російських емігрантів. — Форд дав міжнародньому бюрові праці в Женеві 25.000 дол., щоби воно збрало точні дані про рівень життя в 15 європейських містах, де він має будувати фабрики авт. — Вулькан Кракатао почав знову вибухати. — З югословинської церкви з Троїри біля Спліту невідомі викрали дві картини Тиціана. — Помер творець 42-см. гармат, член управи фабрик Круппа, майор-інженір Макс Дререр. — Англіський король вибухав настільки, що хоче зявти участь у довах.

— Троцький прохає гостини на цей раз у Голландії, де хотів би осісти. Рішення голландського уряду залежатиме від становища соціал-демократів, а якими уряд мусить рахуватися у внутрішній політиці. Якби Троцькому дали дозвіл на відвід, він мід би розважити свою самотність розмовами з Вільгельмом на тему: яка не невідчужна річ проводити державою. Голландська королева Вільгельміна, яка панує вже довгі роки, могла би їм доказувати зовсім протилежну тезу.

— Кандидат, що має симпатію. На президента в Мексику кандидує Васценіолаес. Підчас останнього його прилюдного виступу дали до нього 100 стріля з криків. Його самого не вбили, тільки дві особи з його товариств, а ранили 15.

— Березова каша в Англії. Англійське законодавство не погоджується з „нашими“ поглядами щодо роду кари. Поліційний суд у Лондоні закусив 11 хлопців, що крали овочі в чужих садах, на „Березову кашу“. Вони прийдуть на поліцію з батьками і там у присутності урядовців і батьків їх виперішать. Цієї методи аживають ще й досі в англійських школах.

— 40 отруйників. На Мадярщині відірвала поліція цілу низку злочинців в околиці Тісакірт. Негіреви і Окешке, з яких деякі приспані забуттям 70 літ. Голозний винуватець, акушерка Фазека, що мала на совісті 150 осіб, екічила самоубством. Саїзство вести нелегко, тому, що тілі отруєних у більшості випадків розкладені, і крім цього якась таємна рука заінтересована в цих злочинах, попереставала хрестити на деяких могилах. Далі: в усіх випадках, коли лікар ствердив природну смерть, хемічна аналіза доказала смерть від арсеніку. Убийинці-отруйники, яких є (як досі стверджали) 40, анбавлять собі на свої жертви багатих старих людей, які мали постійного лікаря. Лікар, записуючи аїк старому неужо-му, звичайно не догадувався, що смерть могла прийти від отрути, а записував у бюлетені смерті значинну недугу: запалення легенів, удар серця. Жінки отруйники професійно позбувалися за гроші неагінлими членами рідні. Були це селянки, що мали своє випробоване отруйне зілля. Деякі з тих отруйників робили це, як патологічний тип, з насолодою. Якби шапка отруйників, есмисіла на своїм „успіхах“, не була почала троїти мо-лоді особи (мужів і жінок), то їхня діяльність

могла би була ще тріпати не знати як довго. 40 отруйних арештовано.

— З дипломата денником. Радник англійської амбасад в Берліні Гарольд Нікольсон рішив, що його становище не є ні таке цікаве, ні таке почесне, щоб не проміняти його на краще. Тому, що він є критиком, автором численних літературних біографій (Верден, Байрон, Теннісон), він рішив стати... журналістом. З цього можна уявити собі, чим є англійський журналіст.

Зі спортивного життя.

Легко-атлетичні змагання Сокола-Батька.

З нагоди 35-ліття Сокола-Батька влаштовано в суботу 21. ц. м. на його площі у Львові легко-атлетичні змагання. Не враховуючи на дощ, що падав як перед, так і попереду, площа заройлася від змагунів і змагунок, які витримали серед несприятливої погоди до самого кінця. В змаганнях брали участь переважно члени сокольських товариств, а також члени декількох спортивних клубів. Освіт суботнішніх змагань, що є значним поступом вперед, подімо окремо.

Важко-атлетичний турнір в цирку Корнацького.

В четвер 19. ц. м. почався у Львові в цирку Корнацького (при в'їзді вул. Коперника) міжнародний важко-атлетичний турнір за грошей нагород в сумі 12.000 зол. До змагань оголошено близько п'ятидесяти більше відомих атлетів різних національностей, в тому числі й кількох

знайомих вже у Львові з попередніх турнірів (польський мистець Штекер, жид. силач Пошоф, американець Бан-Самсон, німці Карш, Віллінг). З неаполітан у Львові силачів звертають на себе увагу передовсім молодий хорват Стібор і німець Шнайдер. Зачуваємо, що в турнірі візьме участь і світовий слава борець, українець Гарковенко, що має приїхати до Львова за кілька днів.

Нижче висіли змагань у перших чотирьох днях. Першого дня (19. ц. м.): Горвачек (чех) поклав Шварцбауера (Мемель), Стібор — Брікнера (Прусія); Бан Самсон і Віллінг по 20 мін. нерішена; Шербіньський поклав Штоля (Голландія). Другого дня (20. ц. м.): Стібор поклав Штоля, Віллінг — Шербіньський нерішена, Шнайдер поклав Бан Самсона, Пошоф — Горвачка. Третього дня (21. ц. м.) Горвачек поклав Брікнера, Стібор — Пошоф нерішена, Віллінг поклав Бан Самсона, Штекер без труда Шварцбауера. Четвертого дня (22. ц. м.): Стібор — Карш нерішена, Шнайдер поклав легко Брікнера, Шербіньському призначено перемогу над Віллінгом, який, не враховуючи на трікратні остероги, вживав недозволених хватів, Штекер поклав Горвачка, розбивши йому передтім ніс.

Нині, у вівторок, змагається 5 пар: Віллінг — Шварцбауер, Шнайдер — Штекер, Горвачек — Шербіньський, Пошоф — Брікнер і рішачуча Карш — Стібор.

„Довбуш“ у мистецтві Буковини.

Вигравши високоцифровано змагання з дружиною „Борохов“ і програвши з „Робітниками“.

побив „Довбуш“ в пелюку 22. ц. м. червоною „Польонію“ 3:2 (2:2). В табелі мистецтв Буковини в тепер „Довбуш“ на третьому місці (на 3 змагання 4 пункти, відношення воріт 14:4 у свою користь), маючи перед собою „Робітників“ і „Драгош Вода“, а за собою дружини: Макаби, Ян, Гакоат, Польонія і Борохов.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ЮЛІЯ з Рудницьких ТВЕРДОХЛІБОВА, вдова по судовому раднику, померла у Львові після короткої недуги в 76 році життя. Покійна була рідкою матір'ю, що віддала все своє життя для виховання своїх дітей і внуків, не перестаючи піклуватися ними у негудах і клопотах до останньої хвилини свого життя. Із шестерої дітей двоє згинув трагічно: Михайло, духовник-доброволець при УГА, помер на тиф на Великій Україні; нещасливої пам'яті Сидір згинув від кулі підчас виборчої агітації. Дві її доньки є за нашими священиками, зразковими патріотками; один син є парохом в Раві Руській. Муж покійної був поляком, а проте всі її діти були виховані в українському дусі і українська мова була в її хаті виключною мовою порозуміння між членами родини. Була це виключна заслуга Покійної, доньки священика, що визначалась непохитним характером, небуденною чесністю і енергією та зберігла до смерті всі ці прикмети. — В. Ів. ПІ

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Зеликий Миський Театр:

По причині страйку замкнений.

Малий Миський Театр:

По причині страйку замкнений.

Кіна.

Анода: „Ева в дутрі“ (Іго Сім) і Свято віст у Львові.

Касіно: „Сон кохання“ (Фред Ніболо).

Кольосей: „Готелесі злочин“ і „Серед бомб і гранат“.

Лен: „Змисли в кайданах“ (Трагедія текстуалізму).

Льва: „Людське муравлище“ і „Пінкертон в Америці“.

Марусельна: „Рудоволоса гримішка“ (Кларв Бон).

Пат і Патагон — Ріф і Раф).

Оаза: „Загіт“.

Палас: „Живий труп“, Льва Толстого.

Пан: „Загіт“.

Пасаж: „Індійська кров“, „Геть із ганганами“ і „Гомонів тижень“.

Стилене: „Шкар Франц Йосиф і його війни“.

Фатаморган: „Останній приказ поручника Ності“.

Химера: „Чин є моя жінка“.

Утіха: „Мадарська рапсодія“.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуджі в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

Середа 25-го.

Варшава (1411,7) 20:30 Концерт солов'я. 23:00 Музика до танців.

Познань (333,2) 23:00 Музика до танців.

Катовиці (408,7) 20:30 Концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 19:30 „Князь Ігор“ опера Бородин.

Бреслав (253) 20:30 „Танці старого Віда“.

Лейпциг (259) 21:00 „Мандрівний Голландець“ Вагнера.

Талін (296) 18:00 Концерт оркестри.

Лондон (336,3) 22:30 Музика до танців.

Штутгарт (360) 22:30 „Камерна симфонія“ на 15 інструментів.

Гамбург (372) 20:00 „Фра Діаволо“ опера народів.

Франкфурт (390) 21:00 Дует оркестра.

Берн (403) 20:00 „Візантійський стрілець“ опера Кебеля.

Берлін (418) 20:00 „Два скупці“ комедія опера.

Стокгольм (436) 20:00 Кармен.

Лінденберг (473) 21:00 Німецька симфонія.

Міліно (501) 22:10 Музична вечірка.

Брюссель (509) 21:15 „Княжна Гельсінгфорс“ оперетта.

Мюнхен (533) 21:30 Вибрані увертури.

Будапешт (550) 19:30 Королівська опера.

Київ (800) 19:10 Радіоконцерт.

Москва (825) 20:10 Концерт.

Париж (1725) 21:35 „Капеллерія русікана“.

Четвер 26-го.

Варшава (1411,7) 20:30 Популярний концерт.

Краків (312,8) 20:30 Вечірній концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 18:30 Музика Чайковського.

Лейпциг (259) 21:20 Камерна камерна музика.

Талін (296) 18:00 Симфонічний концерт.

Брно (341,7) 20:45 Подулярний концерт: данська музика.

Лондон (336,3) 20:00 Концерт.

Франкфурт (390) 22:45 Опера арії.

Берн (403) 20:30 Музика бароко й рококо.

Стокгольм (436) 20:15 Військова музика.

Рим (441) 21:00 Синфоничний концерт.

Лінденберг (473) 20:00 „Іфігенія в Анді“ опера Глюка.

Прага (487) 19:30 Російська музика.

Міліно (501) 20:30 „Наве Росса“ опера Семпіні.

Відень (516,3) 19:30 „Ширмулик з Багдаду“ опера Корнеїлюса.

Мюнхен (533) 21:05 Червеський квінтет.

Москва (825) 20:30 Концерт із студії.

Ковно (1935) 20:40 Концерт.

Харків (1304) 20:30 Симфонічний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Український Театр під дирекцією П. Карабінєвича.

Кінцівці:

Середа 25. IX. „Чесна Сузання“.

Четвер 26. IX. „Тітка Чарль“.

П'ятниця 27. IX. „Барон мунгані“.

Занаймні Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ в Дрогобичі відбулися в суботу дня 25. вересня 1929 року о 12 год. в позулиці в залі Народного Дому в Дрогобичі зі значною програмою нарад. Праву участі у Загальних Зборах мають: 1) всі члени Кружка „Рідної Школи“ в Дрогобичі, котрі не заявляли з заявами членських вкладок; 2) відпоручники Кружка „Р. Ш.“ дрогобичського повіта 1 то на кожних 20 членів Кружка 1 відпоручник. (§ 39). На случай недостачі комплекту відбулися Збори о годину пізніше того ж дня, при якому небуло членів членів Дрогобич, дня 15. вересня 1929. — За Старшини Кружка „Рідної Школи“ в Дрогобичі: д-р Пацлавський вр. голова, д-р Квітковський вр. секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще направлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати поштою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 191 2—2

ДВІ або три паночки прийму на спільне мешкання. — Відомість у Роздольської, вул. Сувійської ч. 19/II. 567 2—3

ІНТЕЛІГЕНТНА ОСОБА старша, чесна, здорова, пошукує зарплату до дому у самітнього священика адіяца. Ласкаві зголошення; post rest. С. К. Горожанка в. Галича. 173 1-2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Спеціаліст веду легіонів, серія і жалука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

435 Пересвітлення Рентгеном. 14—2

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів,

568 вул. Симіуська, ч. 35. 2—5

Оголошення.

З числом 12/24 за вересень 1929 р. скінчився другий рік видання
одинокого популярно-наукового журналу

„Життя і Знання“

Комплеті річника можна замовити в Адміністрації по ціні 18— зол. за брошурований і 23— зол. за опрацьований в піпюлотні аї золотими написами на фронті і хребті.

Просимо Шановних Передплатників надіслати данашню передплату на рік 1929—1930, а тих, що залягають з передплатою, виріанати і надіслати данашню передплату, інакше нислідя журналу буде здержана.

Всі читальні Т-на „Прогресса“, згідно з ухвалою Загальних Зборів Товариства „Прогресса“ а дня 21/III 1929 р. **обов'язково** повинні заплатити членську владку **зол. 25—**.

Хай ніодна українська родина, ніодна кооператива, ніодна Веч. Отець Ва. пп. Адвокати, Лікарі, Інженіри, Нотарі, Прохисловці, Кружки, Бесіди, Гімназії і Семінарії не у краю так і за кордоном — не залишаться без журналу „Життя і Знання“.

Передплата вносить: на рік зол. 18—, на 6 місяців зол. 9—, на 3 місяці зол. 5—. — Поодиноким число коштує 2— зол.

За кордоном на рік виносить 4 ам. дол. для членів Тов. „Прогресса“ за кордоном 3 ам. доларів.

За редакцію відповідає Олександр Костик. Видав Видавничі Спілка „Діло“.

4 довкарні Видавничі Спілки „Діло“, Львів, Ринков ч. 10.